

Institucions, ciència i subjectivitat

Part A

Quines relacions es poden establir entre les qüestions que s'aborden en el text i:

a) El paper de les institucions en el procés de naturalització o biologització de les normes.

Les institucions són mecanismes d'ordre social i cooperació que procuren governar el comportament d'un grup d'individus (que pot ser reduït o coincidir amb una societat sencera). Les institucions en dita sentida transcendeixen les voluntats individuals a l'identificar-se amb la imposició forçosa d'un propòsit en teoria considerat com un bé social. El seu mecanisme de funcionament varia àmpliament en cada cas, encara que es destaca l'elaboració de nombroses regles, normalment inflexibles.

El terme institució s'aplica en general a les normes de conducta i costums considerats importants per a una societat, com les particulars organitzacions formals de govern i servei públic. Com estructures i mecanismes d'ordre social en l'espècie humana, les institucions són un dels principals objectes d'estudi en les ciències socials, com la sociologia, les ciències polítiques i l'economia. Les institucions són també un tema d'estudi central per al dret, el règim formal per a l'elaboració i implantació de regles.

La creació i evolució de les institucions és un assumpte, per descomptat, que ha jugat un paper preponderant en la història de les societats, existint fins i tot una història de les institucions dedicada al seu estudi. El institucionalisme és un enfocament particular o tendència d'alguns corrents dintre d'aquestes ciències socials.

L'aplicació de l'enfocament basat en processos o gestió per processos en les organitzacions d'informació és la forma més eficaç per a desenvolupar accions que satisfacin les necessitats dels usuaris, tant interns com externs. Així mateix, permet identificar i gestionar nombrosos processos interrelacionats, analitzar i seguir coherentment el seu desenvolupament en conjunt, així com obtenir una millora contínua dels resultats per mitjà de l'eradicació d'errors i processos redundants en les diferents funcions de l'organització. S'aborden els conceptes de sistema, procés i flux d'informació i s'estudia la seva interrelació. S'analitza la importància de la gestió per processos i la seva aplicació en les institucions d'informació.

Foucault (1972) té una visió constitutiva del discurs que implica que aquest constitueix activament o construeix a la societat en diverses dimensions: segons aquest autor, el discurs constitueix els objectes del coneixement, els subjectes socials i formes del jo, les relacions socials i marcs conceptuals. Foucault fa èmfasi en la interdependència de les pràctiques discursives d'una societat o institució: els textos prenen i transformen altres textos anteriors (el que s'ha cridat la intersexualitat dels textos) i qualsevol tipus de pràctica discursiva es genera de la combinació d'uns altres i es defineix per la seva relació amb altres (Foucault 1972; Fairclough 1992).

b) La dialèctica instituït / instituent o les relacions poder / resistència.

Per poder entendre la dinàmica del canvi social necessitem conèixer la relació dialèctica que hi ha entre el instituït i el instituent, aquest factors fan el funcionament institucional.

A mode de definició, l' instituït és allò que ens bé donat i que no pot modificar-se, té un caràcter conservador i es el factor que serveix per el funcionament institucional. Es un conjunt de normes i valors dominants. Un objecte no es quelcom instituït, sinó, la seva manera de funcionar. Si l' instituït és fort, no queda espai per l' instituent. La falta d'aquests factors faria que totes les institucions socials, com a entitats vives, quedessin estancades.

I, de l' instituent, podríem dir, que es una complexa xarxa que flueix, que sorgeix de l' interior de l' instituït com una força de negociació o protesta entre l' instituït i l' oposició allò. Així, doncs, l' instituent es contraposa a l' instituït, a més, força la possibilitat de crear un canvi, quant les normes instituïdes no arriben a satisfer necessitats o resoldre problemes. Manifesta un desacord amb alguns aspectes del funcionament de les institucions. L' instituent no apareix si no hi ha desacord, però, també serveix per a qüestionar el valor de l' instituït sense portar, de totes maneres, el canvi automàticament.

A l' article, se'ns fa reflexionar sobre la idea de que la veritat o la ciència es, a la nostra societat occidental, una institució amb poder que *“produce efectos y obligaciones por sí misma”*, i, a la qual, segons Foucault, nosaltres estem implícitament sotmesos: *“la subjetividad del ser humano occidental está constituida de tal forma que sucumbimos irremisiblemente ante la verdad, que nos sometemos voluntariamente ante la verdad.”*. Així, doncs, a les ciències com a institució, en aquest cas, les que tenen com objecte al ésser humà - des de el camp de l' instituït - l' hi permetem que ens digui el que som: *“Ellas nos descubren nuestro interior, el origen de nuestras pasiones y nuestros deseos, de nuestras ideas y de nuestros gustos. Nos constituimos como somos aceptando el imperio de los discursos científicos...”* i, ahora, son les que marquen la normativa de si la nostra manera de fer és considerada *normal o desviada*. La veritat o la ciència vol mantenir als subjectes dins d' un camp limitat de sabers i veritats, del que no sempre vol que surtin.

Per a Foucault (Larrauri, 1989), *“el poder de las ciencias reside en que no dudamos del carácter obligatorio de sus verdades.”* Però ell rebutja el caràcter de submissió que això implica i per tant es capaç de qüestionar, de crear, instituint allò que no respon a cap determinisme, generant un projecte nou: *“Para empezar a levantarse contra el poder de las ciencias”* i així, d'aquesta manera genera l' instituent manifestant el seu desacord amb el fet de que *“nosotros, modernos, hemos llegado a creer que nuestra naturaleza encerraba todas las verdades que constituyen lo que somos y por tanto hemos dado a las ciencias del hombre un papel preeminente”*, i la manera que proposa de fer-ho es, per començar, entendre com la ciència, que té com a objecte el ésser humà, ha tingut un paper primordial en quant a la formació de la nostra subjectivitat.

Foucault, ens presenta la idea de que on hi ha relacions de poder, també existeix resistència: *“todas las relaciones de poder tienen, aun en las peores circunstancias, su parte de resistencia. (...). La anti-psiquiatría, la anti-medicina, el movimiento de liberación gay, los movimientos feministas, las objeciones de conciencia, los movimientos juveniles sirven de catalizadores para observar cómo se forma una resistencia al poder de las ciencias o de las racionalizaciones”*. En totes les relacions de poder, existeix, per definició, una resistència constant i paral·lela contra el poder dominant i si fos el cas de que aquesta resistència no existís, no podríem parlar de poder si no de dominació.

c) La relació entre el control social i la producció de la subjectivitat per part de les disciplines científiques.

A n' aquest article, podem comprovar com les disciplines científiques tenen una labor important dins la col·lectivitat que no només implica els descobriments.

A la nostra societat, el que es descobert o comprovat científicament i difonent com a tal, es pres com a veritat absoluta e inamovible, implicant una sèrie de dimensions regulatives de les normes, establint la norma, perquè es compleixi i ajudant així a que s' exerceixi el control social. Llavors ens trobem, que totes aquestes disciplines van establint normes, que impliquen la comprovació de conjectures i per tant la reafirmació d' aquestes o uns canvis cap a una realitat social nova, l' ordre social, es mantingut pels òrgans de poder amb l' ajuda d' aquestes disciplines, però com diu Foucault, els espais de llibertat, constitueixen una il·lusió de llibertat. Segons aquest, hi ha una nova forma d' explicar el poder, la relació poder-saber-veritat, i és aquí on entren a funcionar les disciplines científiques com a mecanismes de poder i estableixen el control social, ja que aquestes representen perfectament aquest paradigma de poder-saber-veritat.

Les disciplines científiques, exerceixen un control social amb tècniques de manipulació subtil, així si vull que la gent no mengi carn durant una temporada, es difondrà una epidèmia del mal de les vaques boges, que encara que hi hagi els mateixos casos de sempre, amb l' ajuda dels medis de comunicació s' establirà un control social subtilment perquè la gent faci el que l' estat vol i adoptarà una posició adaptada, constrenyent a les persones segons les demandes generades a l' àmbit institucional i social, així pues, com diu Ibàñez, *“Pensar en el poder en relació amb la llibertat i l' autonomia, condueix a plantejar-ho en termes dels efectes que té sobre els subjectes, deixant obertes totes les possibilitats sobre les seves modalitats d' exercici”*.

Com diu a l' article, donem per bo tot allò que estigui comprovat científicament, encara que sigui absurd i ens sotmetem al que diguin aquestes disciplines *“Foucault le parece que el imperio de la verdad ha sido creado por nuestra historia, ha sido algo añadido a la verdad ya que está, por sí misma, no lleva implícita la sumisión de la que nosotros no parecemos tener la menor duda”* La majoria de gent no es planteja el que duen implícit aquest descobriments, aquesta submissió i com s' exerceix el control social mitjançant aquestes, el que no vol dir que no sigui veritat el que diuen, sinó que s' aprofita això per la conveniència del compliment de la norma *“El poder de las ciencias reside en que no dudamos del carácter obligatorio de sus verdades. De nuevo la cuestión es difícil de aprehender: Foucault no está diciendo que las ciencias sean falsas, ni que haya de dudar de las verdades que exhiben, sino que hay que buscar la manera de combatir el carácter de sumisión que parecen implicar, dejando al descubierto que podemos reconocer algo como verdadero sin aceptar las obligaciones que de ello se desprenden”*

Llavors, com amb tot, està bé que ens preguntem de que està formada la nostra identitat? Perquè molts cops està formada dels rols representats segons aquestes disciplines científiques, i sempre hi ha una tendència a que algunes persones es rebel·lin (posició desadaptada) contra la norma, i ja no vulguin representar més el seus rols, per això podem dir que el control social, no es un mecanisme supressió de conflictes, sinó més be regulador, que defineix formes acceptables de resolució.

Així, podem dir que el control social, promou i orienta els canvis socials encarrilant-los en les direccions compatibles amb les característiques bàsiques de l' ordre social que hi ha i les disciplines científiques, com una forma d' influència, ens ajuden a saber el que és normal i el que és anormal dins la nostra societat, ajudant a que s' estableixi aquest control social: totes les ovelles dins el mateix corral, la que es surt del corral, està fora de la norma, fora del control, i altera l' ordre social, per tant, s' ha de tornar a posar-li els límits perquè torni a estar dins la

norma, ja que si altres ovelles segueixen l' exemple, l' ordre social es alterat i el control social no es pot exercir.

Part B

Extraieu com a mínim un exemple periodístic (una notícia, un article d'opinió, etc.) que al vostre parer il·lustri el millor possible l'argument que formula Tomàs Ibáñez i raoneu posteriorment, en una pàgina com a màxim, perquè creieu que la vostra aportació il·lustra les idees exposades en aquest text.

Com ens demana l'enunciat d'aquesta Part B hem escollit una notícia periodística del diari virtual de Terrassa: "Terrassa.cat" La notícia que hem seleccionat es titula "*La crisi dispara el nombre de currículums que rep el comerç*", on principalment ens parla de que arrel de la crisi econòmica molts aturats es plantegen entrar en els sectors on tradicionalment hi ha manca de treballadors, com el comerç o la hostaleria, i de les característiques que se'ls hi demana per obtenir la feina.

Aquest tipus de notícies son molt comunes en la nostra societat actualment, degut a un problema que és en boca de tothom: la crisi econòmica. Però el problema que nosaltres volem aprofundir no és el de la crisi, sinó el de les ofertes de feina. És clar que al viure una situació de crisi les ofertes de feina disminueixen considerablement, per tant, augmenten molt els aturats, i també augmenta la demanda de feina. Per això el perfil que es demana és cada cop més estricte i definit: demanen persones actives, decidides, amb estudis especialitzats, amb experiència, amb idiomes... i aquestes característiques en definitiva son característiques psicològiques concretes.

Com ens il·lustra la notícia seleccionada: "*associacions de comerciants coincideixen en destacar que malgrat l'allau de currículums que reben ara molts llocs de treball a les botigues encara no es poden cobrir... de cada 100 currículums que arriben se n'aprofiten molts pocs*"

Moltes empreses avui en dia compten amb un psicòlogues en plantilla, però malauradament no es tracta d'un professional integrat en la plantilla mèdica dedicat a la intervenció en problemes dels treballadors, sinó que es tracta d'un membre de Recursos Humans. La seva funció consisteix a escollir entre els candidats per la feina, escollir al candidat que reuneixi les característiques que busca l'empresa. Per això, avui en dia el paper del psicòleg en aquests temps és un paper fonamental.

Com ens il·lustra la notícia seleccionada: "*no tothom serveix per treballar de cara al públic, i per això moltes persones que envien el currículum es desestimen, perquè no reuneixen unes actituds bàsiques per aquest tipus de feina, com el caràcter, la presència, l'idioma, la capacitat de comunicació o que acceptin els horaris del comerç*".

En una societat cada cop mes preparada tècnicament, les empreses han hagut de demanar aptituds tècniques més precises, que venen a ser característiques psicològiques concretes. En les demandes de feina els paràmetres que demanen provenen de la psicologia, de la coneixença de la ment humana individual i col·lectiva. Per tant, no ens queda mes remei que admetre que la psicologia regula certs aspectes del nostre comportament i de les nostres accions, és a dir, produeix subjectivitat.

L'individu que abans es preparava per saber fer bé la seva feina ara es prepara també per aconseguir realitzar una entrevista de treball exitosa, i així poder obtenir la feina que desitja. Per això considerem la psicologia com a origen primer d'aquest canvi, ja que passa a ser productora i reguladora de la manera de pensar i sentir de l'individu, és a dir, de la seva subjectivitat i la seva individualitat. L'individu es converteix en el que és a través de la construcció de la seva subjectivitat, en la qual hi participa la psicologia. Hi participa com a entitat productora de certs

termes i creences determinades, amb unes regles determinades i amb una manera coneguda organitza i estructura les relacions socials, fins acabar complint funcions no previstes, és a dir, funcionant com a una institució.

ARTICLE ANALITZAT

La crisi dispara el nombre de currículums que rep el comerç Molts aturats es plantegen entrar en un sector on tradicionalment hi ha manca de treballadors

Aquesta campanya de Nadal el comerç tradicional tindrà una mica més fàcil cobrir els llocs de feina que es generen per l'increment del volum de treball i dels dies d'obertura. Quan arriben aquestes dates, els botiguers necessiten totes les mans disponibles per oferir un bon servei als clients i sovint no troben el personal necessari.

La crisi ha fet que aquest 2008 es presenti millor, perquè s'ha incrementat força el nombre de persones que s'interessen per treballar al sector després d'haver-se quedat a l'atur.

El president de Comerç Terrassa Centre, Josep Collbatallé, ha assenyalat que "ens arriben molts més currículums que fa un any, per exemple". Segons Collbatallé "a l'associació tenim una borsa de treball per oferir als associats una preselecció de tres o quatre persones en funció de les seves necessitats, i és veritat que un temps endarrere teníem moltes dificultats fins i tot per tenir currículums a la borsa de treball".

Ara la situació es radicalment diferent: "la diferència és important, potser ha augmentat un 30% el nombre de currículums que ens arriben i també és molt més ràpida la resposta quan truques algú per una entrevista". Per Collbatallé "això demostra que hi ha poca oferta d'altres tipus d'ofertes que fins ara els semblaven més interessants".

Una percepció que comparteixen els responsables de la Federació d'Associacions de Comerciants de Terrassa, la FACT. Segons el gerent de l'entitat, Jordi Portero, hi ha qui porta fins i tot el currículum en persona: "ens hem trobat últimament amb persones que vénen a la nostra seu a demanar feina". Per vehicular l'oferta de feina i la demanda, l'entitat ha creat aquest mes de juliol una borsa de treball pròpia pels seus associats.

Pocs currículums útils

Les dues associacions de comerciants coincideixen en destacar que, malgrat l'allau de currículums que reben, ara molts llocs de treball a les botigues encara no es poden cobrir. El president de Comerç Terrassa Centre assenyalava que "de cada 100 currículums que arriben se n'aprofiten molts pocs".

Segons Collbatallé "no tothom serveix per treballar de cara al públic" i per això moltes persones que envien el currículum es desestimen, perquè no reuneixen unes actituds bàsiques per aquest tipus de feina "com el caràcter, la presència, l'idioma, la capacitat de comunicació o que acceptin els horaris del comerç". Pel president Collbatallé "sembla una feina que la pot fer tothom, però no es així. Cal atendre correctament al comprador i això requereix potser no tant d'una formació específica, però sí d'una gran voluntat per fer-ho bé".

El gerent de la FACT també apunta que no tot són flors i violes, perquè un cop es coneixen els horaris de les botigues "molts ja no volen treballar al sector quan saben que inclou el dissabte". Per tant, malgrat tot, alguns comerços encara tenen el cartell de es busca dependent/a.

<http://www.aterassa.cat/article/economia/1296/la/crisi/dispara/nombre/curriculum/rep/comerc.html>